

SAUGOMŲ TERITORIJŲ NAUDA SVEIKATAI

Konferencija „Sveikesnė aplinka – sveikesni vaikai“

Rasa Jankaitienė

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba
prie Aplinkos ministerijos

2022-03-30
Vilnius

SAUGOMŲ TERITORIJŲ NAUDA SVEIKATAI

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie AM
Saugomų teritorijų direkcijos
Saugomų teritorijų puoselėtojai ir partneriai

Saugomos teritorijos – kas tai?

(-)

1. TERITORIJOS, KUR NEGALIMA GYVENTI
2. VALSTYBINIS TERORAS
3. MOKSLININKŲ IŠSIGALVOJIMAS
4. NAUDA SUINTERESUOTAI GRUPEI

(+)

1. NACIONALINIS TURTAS
2. VIEŠASIS INTERESAS
3. BRANDŽIOS VALSTYBĖS POŽYMIŠ
4. EKOLOGINĖS SĄMONĖS RAIŠKA
5. NAUDA ATEITIES KARTOMS

Saugomos teritorijos – kas tai?

Lietuvos saugomų teritorijų tinklo raida:

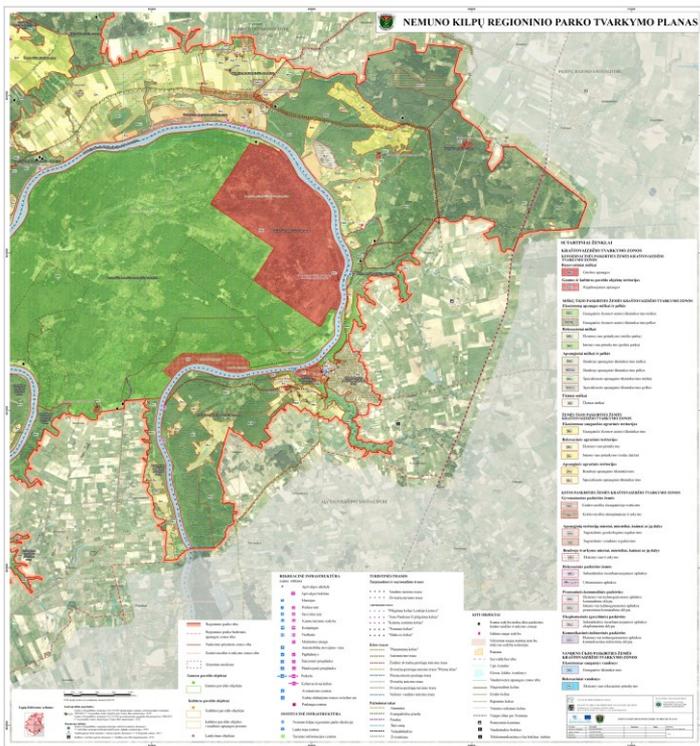
- Baltiškasis laikotarpis
- Feodalinė Lietuva
- Tarpukario Lietuva
- Ankstyvasis ir vėlyvasis sovietinis laikotarpis
- Nepriklausomos Lietuvos laikotarpis

Saugomos teritorijos – kas tai?

Saugomos teritorijos – sausumos ir (ar) vandens plotai nustatyti aiškiais ribomis, turintys pripažintą mokslinę, ekologinę, kultūrinę ir kitokią vertę ir kuriems teisės aktais nustatytas specialus apsaugos ir naudojimo režimas (tvarka). LR Saugomų teritorijų įstatymas

*Leidimų
prioritetas*

(LEIDIMŲ IR DRAUDIMŲ KONTEKSTAS)

*Draudimų
prioritetas*

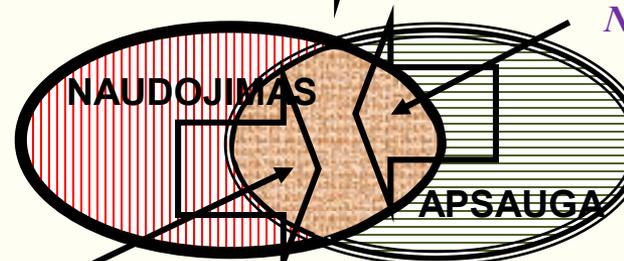
A

B

C

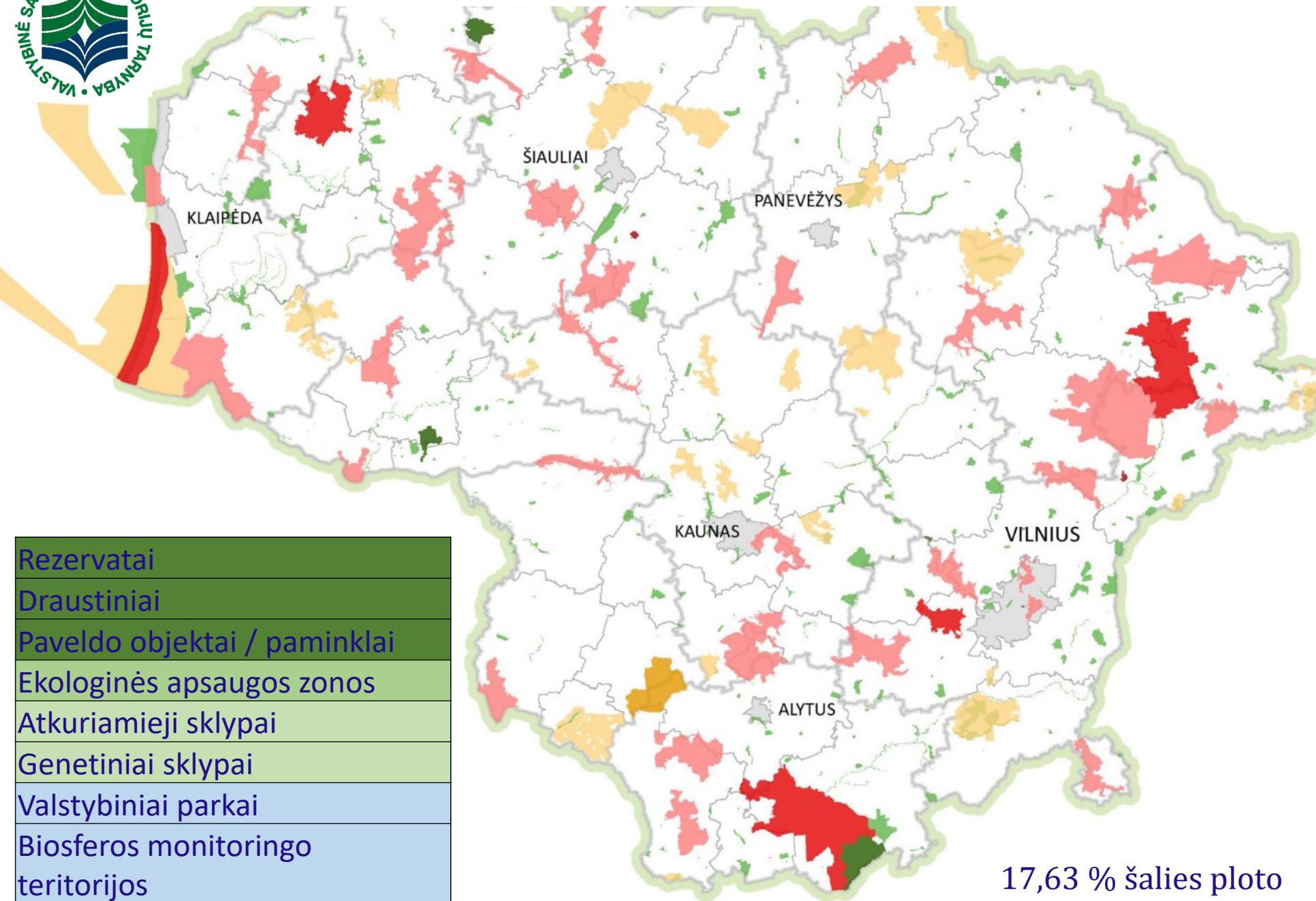

Nuosaiki apsauga

Tausojantis naudojimas

SAUGOMŲ TERITORIJŲ SISTEMA

SAUGOMŲ TERITORIJŲ SISTEMA

Galimybės geros sveikatos palaikymui Lietuvos saugomose teritorijose

Valstybiniai (nacionaliniai ir regioniniai) parkai – didelio ploto saugomos teritorijos, įsteigtos gamtiniu, kultūriniu ir rekreaciniu požiūriais sudėtingose, ypač vertingose teritorijose, kurių apsauga ir tvarkymas siejamas su teritorijos funkcinių bei kraštovaizdžio tvarkymo zonų nustatymu. LR Saugomų teritorijų įstatymas.

Veiklos sritys:

- Kraštovaizdžio apsauga
- Biologinės įvairovės apsauga
- Gamtos ir kultūros paveldo apsauga
- Gamtosauginis švietimas
- Kt.

Galimybės geros sveikatos palaikymui Lietuvos saugomose teritorijose

Kraštovaizdis – žemės paviršiaus gamtinių ir (ar) antropogeninių komponentų, susijusių medžiagiais, energetiniais ir informaciniais ryšiais, teritorinis junginys.

Lietuvos regioninius parkus pagal kraštovaizdžio pobūdį galima sugrupuoti į šias grupes:

Pajūrio ir pamario parkai: Pajūrio, Nemuno deltos;

Upių slėnių parkai: Dubysos, Krekenavos, Nemuno kilpų, Neries, Pagramančio, Panemunių, Salantų, Ventos;

Ežerų parkai: Asvejos, Metelių, Sartų, Veisiejų;

Slėniuotų-ežeruočių kalvynų: Aukštadvario, Gražutės, Kurtuvėnų, Labanoro, Sirvėtos, Varnių, Vištyčio;

Paslėnių: Kauno marių, Pavilnių ir Rambynų;

Plynaukščių ir lygumų: Tytuvėnų, Biržų ir Žagarės;

Sudėtingų tipologiškai skirtingų kompleksų: Anykščių, Dieveniškių istorinis ir Verkių.

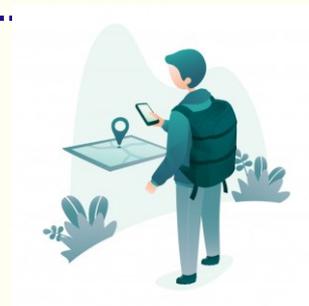

Galimybės geros sveikatos palaikymui Lietuvos saugomose teritorijose

Aktyvus poilsis keliaujant, pažįstant vertybes, atrandant..

- Pėsčiomis
- Dviračiais
- Vandeniui
- Žirgais
- Kt.

Pažintiniai takai įvairiuose kraštovaizdžiuose

Informacinė sistema

Hipoterapija Kurtuvėnų RP

Galimybės geros sveikatos palaikymui Lietuvos saugomose teritorijose

Pasyvus poilsis poilsiavietėse, stovyklavietėse, kt.

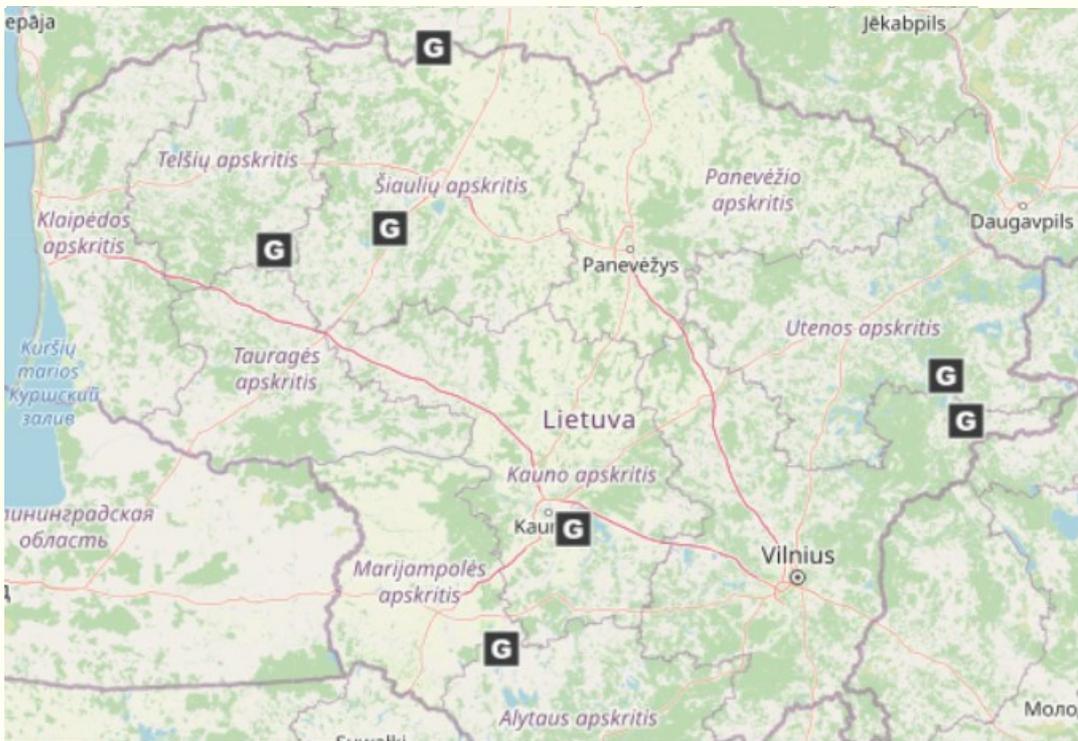

Japonijoje taikoma sistema – **maudynės miške (shinrin-yoku)** – pilnai gali būti pritaikyta valstybiniuose parkuose.

Suaktyvinti jutimus (regą, klausą, uoslę, lytėjimą, skonį)
Miške būti sąmoningai, nesiblaškant, neužsiimant pašalinėmis veiklomis.

Galimybės geros sveikatos palaikymui Lietuvos saugomose teritorijose

Saugomų teritorijų

gamtos mokyklos

Dalyvavimas edukacijose
(įskaitant programas gamtos
mokyklose)

38 lankytojų centrai
1 nacionalinis lankytojų centras
8 gamtos mokyklos

Galimybės geros sveikatos palaikymui Lietuvos saugomose teritorijose

SAUGOMŲ TERITORIJŲ NACIONALINIS LANKYTOJŲ CENTRAS

„Saugomos teritorijos. Kelionė
gyvenimo ratu“

LANKYTOJŲ CENTRAS

„Girių apsuptyje. Dainavos girios gamta ir
žmonės“

Senovinės bitininkystės muziejus (Aukštaitijos NP)

Galimybės geros sveikatos palaikymui Lietuvos saugomose teritorijose

Edukacijos gamtoje

Edukacijos gamtos mokyklose (Kurtuvėnų GM)

Nakvynė gamtos mokyklose (Sirvėtos GM)

Nacionalinė gamtos mokykla (projektas)

Galimybės geros sveikatos palaikymui Lietuvos saugomose teritorijose

I VEIKLOS LAPAS. MOKSLININKO KUPRINĖJE

1 užduotis. Gaudom, čiumpam, imam...
Lėkštelėse nupiešk ar priklijuok mėginių pavyzdžius. Po iliustracija nurodyk mėginio pavadinimą ir parašyk, kuriuo įrankiu paėmei.

.....

Su kuriuo įrankiu tau geriausiai sekėsi dirbti?

Kodėl?

2 užduotis. Kaip pagauti vabalą?

a) Sugaukite skraidantį vabzdį. Drugiai gaudomi atsargiai braukiant tinkleliu iš šono per augalą, ant kurio tupi drugys. Pakliuvus drugiui į tinklelį, pastarąjį reikia pasukti taip, kad užsidarytų jo anga. Atsargiai! Drugio sparnus dengia žvyneliai, palietus, jie nusitrina. Kokį skraidantį vabzdį pagavai?

Kaip sekėsi?

b) Sugaukite ropojantį vabzdį. Smulkius vabzdžius galima gaudyti tinkleliu, vadinamuoju graibšteliu atsargiai braukiant per žolę. Galima vabzdį uždengti stiklainiuku, po jo dugnu atsargiai oakišti popieriaus skiaute. Stiklainiuka atsargiai aoverčiame ir aožiūrimė laimiki.

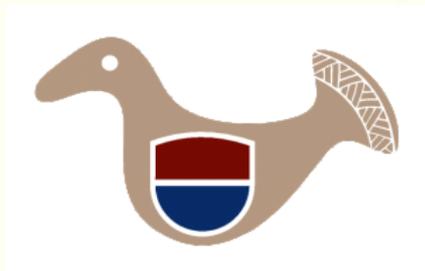
TAPK JAUNUOJU GAMTOS REINDŽERIU!

- ✔ Žaidimai ir nuotykių
- ✔ Ženklių kolekcija
- ✔ 3 skirtingi lygiai

WWW.GAMTOSREINDZERIS.LT

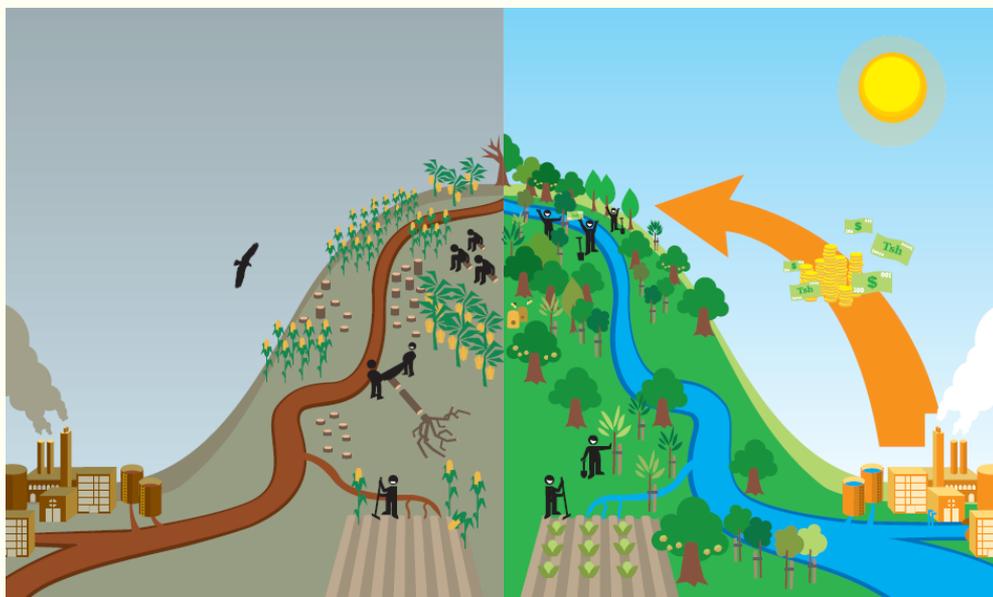
Specialistų parengti 28 metodiniai – pažintiniai vadovai po saugomas teritorijas

LEIDINIAI | Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos (lrv.lt)
<https://www.gamtosreindzeris.lt/>

ST produkto ženklas – padeda atpažinti, kad produktas yra ekologiškas, autentiškas, pagamintas vietos gyventojų, nekenkiant aplinkai ir gyvajai gamtai, palankus žmogaus sveikatai.

**Galimybės žmonių poilsiui
saugomose teritorijose dar nėra
pilnai panaudotos.**

**Svarbu nesunaikinti
kraštovaizdžio potencialo ir veikti
kūrybiškai**

NACIONALINIS LANKYTOJŲ CENTRAS –

varfai į saugomas teritorijas

Rasa Jankaitienė

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba
prie Aplinkos ministerijos

El. p.: rasa.jankaitiene@vstt.lt
lankytojucentras@vstt.lt